

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ ІНСТИТУТ
ФОНД ІМЕНІ АДАЛЬБЕРТА ЕРДЕЛІ

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ЕРДЕЛІВСЬКІ ЧИТАННЯ»

Тези доповідей

Ужгород, 13-14 травня 2013

КОМПОЗИЦІЯ КИЛИМОВИХ ВИРОБІВ ПОЛТАВЩИНИ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩНОГО ТВОРЕННЯ XVII-XVIII СТОЛІТЬ

О. О. ПЕРЕЦЬ

Формування сучасного предметно-просторового середовища українських регіонів робить актуальним дослідження генези та розвитку традиційних митецьких форм. У килимарстві Полтавщини XVI-XIX ст. були опрацьовані композиційні принципи, які мали важливе значення для процесу національного середовищного творення.

Зразки килимарської продукції (ліжник, килим, ковер, коц) були поліфункціональними та пов'язані з архітектурою, з внутрішнім оздобленням житла, розміщувалися у третьому шарові середовищної системи.

На Полтавщині створюються кращі національні зразки килимів – величні твори епічного звучання, з притаманною м'якою золотаво-блакитною гамою кольорів. У килимарстві XVIII ст. визначилися дві тенденції: перша – стала, народна, що розвивала кращі традиції кінця XVII ст. і друга – старшинська, яка віддзеркалювала риси пізньобарочних і класицистичних стилів. Крім національних рис, в кожному килимі виразно проявлялися місцеві особливості килимарства та індивідуальне творче обличчя майстра.

Композиційні принципи, що були опрацьовані в оздобленні українських килимових виробів на етапі формування української нації, на землях Полтавщини, мали вагоме значення при створенні різноманітних художніх елементів, що наповнювали тогочасне українське предметно-просторове середовище. Складання традиційного текстильного компонента українського предметно-просторового середовища у XVI-XVIII ст., ґрунтувалося на національних митецьких традиціях, втілювалося з використанням творчих досягнень ренесансного та післяренесансного мистецтва Західної Європи, під вирішальним впливом історичного, суспільно-політичного фактору яким стала визвольна війна українського народу. Героїка козацьких змагань зумовила піднесення духовного життя на Лівобережній Україні XVII ст., вилилася у створення такого цілісного за стильовим забарвленням митецького явища, як українське або козацьке бароко, з характерним йому підкреслено демократичним спрямуванням, для якого введення у композицію зображень, які відтворюють рідну природу, зразки національного будівництва, побут, показ образів сучасників, стає органічним естетичним прийомом.

Вирішення проблем художньої організації сучасного українського предметно-просторового середовища також пов'язане із питаннями формування традиційного текстильного компонента, який у різноманітних формах килимарства та комплексах митецьких форм виступає органічною складовою національних середовищних систем.